

কৃষক বাইজলৈ গোহাৰি

আমাৰ এই 'ঘৰে - পথাৰে' পত্ৰিকাখনৰ ই-সংস্কৰণ মুকলি কৰা হৈছে। গতিকে কৃষক বাইজে আমাৰ ৱেব চাইট www.aau.ac.in লগ অন কৰি 'ঘৰে-পথাৰে' ই-সংস্কৰণৰ সুবিধা গ্ৰহণ কৰিব পাৰিব।

মুখ্য সম্পাদক
'ঘৰে-পথাৰে'

সম্প্রসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালকালয়
অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট

ঘৰে-পথাৰে

পষেকীয়া কৃষি পত্ৰিকা

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট

এই সংখ্যাত আছে -

বিষয়	পৃষ্ঠা
☐ শালিখানৰ বিজ্ঞানসন্মত কৃষি	২
☐ গাহৰি খাদ্যত থলুৱা ...	২
☐ আমাৰ একাষাৰ	৩
☐ মাহটোৰ কৃষিকৰ্ম	৩
☐ উদ্যান শস্য	৪
☐ বৰ্তমান সময়ত জৈৱিক কৃষি..	৪

৪৫ তম বছৰ ৭ম সংখ্যা ১ এপ্রিল ২০২৪ ১৬-৩০ চ'ত, ১৯৪৫ শক মূল্য - ১.০০ টকা

GHARE - PATHARE

PMG - 19 of 2005 - 06

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উদ্যোগত ক্ৰেতা-বিক্ৰেতা সমাৰোহ সম্পন্ন

কৃষিক্ষেত্ৰত ব্যৱসায়িক সম্ভাৱনীয়তা বৃদ্ধিৰ লক্ষ্য

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত মাণ্ডলিক গৱেষণা কেন্দ্ৰ, ছিলঙনিত যোৱা ২৩ মাৰ্চ তাৰিখে এখন ক্ৰেতা-বিক্ৰেতা সমাৰোহ অনুষ্ঠিত হৈ যায়। অনুষ্ঠানত অংশগ্ৰহণ কৰি অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচার্য ড° বিদ্যুৎ চন্দন ডেকাই ভাষণ প্ৰদান কৰি কয় যে কৃষিক লৈ তথ্য সজাগতা লাগিব। ব্যৱসায়িক মনেৰে কৃষিৰ চিন্তাধাৰাৰে নিজকে গঢ় দিব লাগিব। কৃষিত লাভৰ বিশ্বাসযোগ্যতা দিব পাৰিলেহে কৃষিৰ ক্ষেত্ৰত অধিক আগবাঢ়িব পৰা যাব। অসমত বৈজ্ঞানিক খেতিৰ প্ৰসাৰৰ জৰিয়তে ৰেপচিড-সৰিয়হৰ মূল্য শৃংখল বিকাশৰ মেগা প্ৰজেক্টৰ অধীনত আয়োজিত এই অনুষ্ঠানত উপাচার্য ড°

সম্প্রসাৰণৰ উপৰিও কৃষকৰ সৈতে বেছি ওচৰ চাপিবলৈ অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ে এনে কিছু আঁচনি লৈছে যাৰ জৰিয়তে প্ৰযুক্তিৰ সৈতে বেছি ওচৰ চপাবলৈ,

বিশ্ববিদ্যালয়ে গৱেষণা, সম্প্রসাৰণৰ লগতে ব্যৱসায়ৰ সুযোগ সৃষ্টিৰ প্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ কৰিছে। আইচিআৰ-ৰেপচিড-সৰিয়হ গৱেষণা সঞ্চালকালয়, ভাৰত পুৰ,

ক্ৰেতা-বিক্ৰেতা সমাৰোহৰ মঞ্চত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচার্য ড° বিদ্যুৎ চন্দন ডেকা প্ৰমুখ্যে বিশিষ্ট ব্যক্তিসকলে কৃষি সম্পৰ্কীয় কেবাখনো পত্ৰিকা আৰু গ্ৰন্থ উন্মোচন কৰা দেখা গৈছে

ব্যৱসায়িকভাৱে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ক আগবঢ়াই নিবলৈ, নিজাকৈ ট্ৰেড মাৰ্ক

ৰাজস্থানৰ সঞ্চালক ড° পি কে ৰায়ে কয় যে তৈলবীজ বা তৈলজাতীয় শস্যৰ আৰ্হতা সঠিক মাত্ৰাত ৰখাটো অতি প্ৰয়োজনীয়। সঠিক আৰ্হতাত ৰাখিব পাৰিলেহে উন্নত মানদণ্ডৰ তৈল উৎপাদন সম্ভৱ। সেয়েহে এই দিশত গুৰুত্ব দিন নতুন নতুন উদ্ভৱনী কাৰিকৰী প্ৰযুক্তি কৌশলক বিজ্ঞানীসকলে কৃষকৰ মাজলৈ নিয়াত গুৰুত্ব দিব লাগিব। এই ক্ষেত্ৰত নেতৃত্বত থকাসকলে বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰা প্ৰয়োজন। মাণ্ডলিক কৃষি গৱেষণা কেন্দ্ৰ, ছিলঙনিত মুখ্য বিজ্ঞানী ড° হিৰণ্য কুমাৰ বৰাই আদৰ্শ ভাষণ প্ৰদান কৰা অনুষ্ঠানটো অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়স্থ কৃষি বজাৰ অনুসন্ধান কেন্দ্ৰৰ মুৰব্বী ড°

(৪ পৃষ্ঠাৰ ৩ কলমত চাওক)

ক্ৰেতা-বিক্ৰেতা সমাৰোহত অংশগ্ৰহণকাৰী বিশিষ্ট কৃষি বিজ্ঞানীসকলৰ একাংশ

ডেকাই লগতে কয় যে কৃষিৰ অধিক সামৰ্থতাৰ বাবে শিক্ষিতসকল কৃষিৰ বাবে আগবাঢ়িব লাগিব। কিয়নো আহি থকা ৫০ বছৰত অন্য ক্ষেত্ৰতকৈ কৃষি ক্ষেত্ৰত বেছি উন্নতি হ'ব। শিক্ষা, গৱেষণা আৰু

সৰ্বভাৰতীয় পৰ্যায়ত প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে পদক্ষেপ হাতত লোৱা হৈছে। কিয়নো ব্ৰেণ্ড নাথাকিলে ভাল বস্ত্ৰ হ'লেও বিক্ৰী নহ'ব পাৰে, স্বীকৃতিপ্ৰাপ্ত সামগ্ৰী পাবৰ বাবে, ই-মাৰ্কেটিঙৰ প্লেটফৰ্ম সৃষ্টিৰ বাবে অসম কৃষি

উদ্যোগী মেলা সম্পন্ন

নাৰ্জিৰ ৰহদৈপুখুৰীস্থিত কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰত যোৱা ১৩ মাৰ্চ তাৰিখে এক উদ্যোগী মেলা অনুষ্ঠিত হৈ যায়। উদ্যোগী মেলাখন উদ্বোধন কৰে কেন্দ্ৰটোৰ মুৰব্বী ড° প্ৰদীপ সন্দিকৈয়ে। কেন্দ্ৰটোৰ সেৱা এলেকাত বিকশিত হোৱা কৃষিভিত্তিক উদ্যোগ আৰু ইয়াৰ উদ্যোগীসকলৰ উপস্থিতিত প্ৰাণ পাই উঠা উদ্যোগী মেলাত বিশিষ্টা সমাজসেৱিকা কাৰেৰী ৰাজখোৱাই ৰেচম শিল্পৰ অৰ্থনৈতিক গুৰুত্ব তথা উদ্যোগৰ

মাত্ৰাৰে স্মৰলক্ষী হৈ উঠাৰ দিশসমূহ আলোচনা কৰে। বিজ্ঞানী ড° অৰক্ষিতী বৰদলৈয়ে আঁত ধৰা অনুষ্ঠানত মুঠ ৭০ জন উদ্যোগীয়ে অংশ গ্ৰহণ কৰে। ৰাজ্যৰ এজন প্ৰতিষ্ঠিত উদ্যোগী তথা অৰণ্য এগ্ৰ'ফাৰ্মছ প্ৰতিষ্ঠানৰ গুৰি ধৰোঁতা ড° সিদ্ধাৰ্থ আৰণ ফুকনে চাহ আৰু মিলেটৰ উৎপাদনৰ ভিত্তিত গঢ়িব পৰা উদ্যোগৰ লগতে কৃষিজাত অন্যান্য সামগ্ৰীৰ মূল্য সংযোজনৰ জৰিয়তে সম্ভাৱ্য উদ্যোগৰ

বিষয়ে অভিজ্ঞতাৰ ভিত্তিত বৰ্ণনা আগবঢ়ায়। সমল ব্যক্তি হিচাপে উপস্থিত থকা অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ডাঃ ধ্ৰুৱজ্যোতি হাজৰিকা, ড° মানসী দাস পুৰকায়স্থই বক্তব্য আগবঢ়ায়। ড° পুৰকায়স্থই অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত সহজলভ্য ঔটোঙা আৰু ইয়াৰ ভিন্নৰূচিৰ পৰিপুষ্ট খাদ্যৰ উৎপাদন তথা বিপণন সম্পৰ্কে বক্তব্য আগবঢ়ায়। শিৱসাগৰ আৰু চৰাইদেউ জিলাৰ পৰাই সিংহভাগ উদ্যোগীয়ে অংশগ্ৰহণ কৰা এই মেলাত সামগ্ৰী প্ৰদৰ্শনৰ লগতে বিক্ৰীও কৰা হয়।

বাণিজ্যিক ভিত্তিত গাহৰি পালনৰ বৃত্তিমূলক প্ৰশিক্ষণৰ সফল সামৰণি

বাক্সা কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ চৌহদত বাণিজ্যিক ভিত্তিত আয়োজিত গাহৰি পালন আৰু বৃত্তিমূলক প্ৰশিক্ষণৰ যোৱা ২১ মাৰ্চত সামৰণি পৰে। ১৮-২১ মাৰ্চলৈ চাৰিদিনীয়াকৈ অনুষ্ঠিত উক্ত প্ৰশিক্ষণত জিলাখনৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ ২৮ গৰাকী গাহৰি পালকে অংশ গ্ৰহণ কৰে। এই চাৰিদিনীয়া প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ উদ্বোধন কৰি কেন্দ্ৰটোৰ জ্যেষ্ঠ বিজ্ঞানী তথা মুৰব্বী ড° উৎপলজ্যোতি শৰ্মাই কয় যে গাহৰি পালনে গ্ৰাম্য অৰ্থনীতিত যথেষ্ট অৰিহণা যোগাই আহিছে। বৈজ্ঞানিক পদ্ধতিত আৰু বাণিজ্যিক ভিত্তিত গাহৰি পালন কৰি যুৱক-যুৱতীসকল আত্মনিৰ্ভৰশীল হ'ব পাৰে। প্ৰশিক্ষণত জিলাখনৰ অসম ৰাজ্যিক গ্ৰাম্য জীৱিকা অভিযানৰ জিলা প্ৰকল্প পৰিচালক ড° মৃদুলা ঠাকুৰীয়াই গাহৰি পালনৰ লাভজনক দিশসমূহ বাখ্যা কৰে। কেন্দ্ৰটোৰ বিষয়বস্তু

বিশেষজ্ঞ ড° দেবজিৎ ডেকাই বৈজ্ঞানিক পদ্ধতিত গাহৰি পালন কিদৰে কৰে, তাৰ ওপৰত বক্তব্য ৰাখি গাহৰি পালনৰ পদ্ধতি, গাঁৱাল বনোৱা, জাত বাছনি আৰু প্ৰতিপালনৰ বিষয়ে আলোচনা কৰে। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনস্থ উদ্যান শস্য বিজ্ঞান আৰু কৃষি পদ্ধতি গৱেষণা মহাবিদ্যালয়, নলবাৰীৰ সহযোগী অধ্যাপক ড° দীপক কুমাৰ শৰ্মাই গাহৰিৰ বিভিন্ন সময়ত প্ৰতিপালন, গাহৰি-মীন পালন, চৰকাৰী আঁচনি, নথিপত্ৰ ৰখাৰ বিষয়ে বিতংভাৱে আলোচনা কৰে। মুছলপুৰস্থিত পশু চিকিৎসা বিষয়া ডাঃ জোনমণি বৰবৰাই গাহৰিৰ বেমাৰ-আজাৰৰ লগতে ছিটাকৰণৰ বিষয়ে সুন্দৰভাৱে আলোকপাত কৰে। অনুষ্ঠানটোৰ শেষৰ দিনা গাহৰিপালকৰ বিভিন্ন সমস্যা ঠাইতে সমাধান দিয়া হয় আৰু অংশগ্ৰহণকাৰী সকলক প্ৰমান-পত্ৰ প্ৰদান কৰা হয়।

উদ্যমিতা সন্মিলন সম্পন্ন

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত বাক্সা কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰই যোৱা ১৯ মাৰ্চ তাৰিখে জিলাখনৰ খাৰুৱাত এখন উদ্যমিতা সন্মিলনৰ আয়োজন কৰে। এই উপলক্ষে আয়োজিত এখন সভাত ভাষণ প্ৰদান কৰি কেন্দ্ৰটোৰ জ্যেষ্ঠ বিজ্ঞানী তথা মুৰব্বী ড° উৎপলজ্যোতি শৰ্মাই কয় যে কৃষিয়ে অসমৰ অৰ্থনীতিৰ আমূল পৰিৱৰ্তন আনিব পাৰে। অসমৰ কৃষকসকলে আধুনিক বিজ্ঞান-প্ৰযুক্তিৰে কৃষিকাৰ্যত আত্মনিয়োগ কৰিলে অসমৰ অৰ্থনীতি অধিক শক্তিশালী হ'ব। কিছু কৃষকে প্ৰগতিশীল চিন্তাৰে ৰাজ্যখনৰ কৃষি ক্ষেত্ৰত এক চানেকী দাঙি ধৰিছে। এইসকল আদৰ্শ কৃষকৰ আদৰ্শ অনুকৰণ কৰি যুৱ প্ৰজন্মই কৃষি খণ্ডত আত্মনিয়োগ কৰিলে অসম কৃষিৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতৰ ভিতৰতে আগবঢ়া ৰাজ্য হ'ব। অসমৰ কৃষকৰ অৱস্থাও পঞ্জাৰ-হাৰিয়ানাৰ দৰে চহকী হ'ব। জিলাখনৰ উদ্যোগী কৃষকসকলক কৃষিকাৰ্যত অধিক উৎসাহী কৰি তোলাৰ বাবে আয়োজন কৰা এই উদ্যমিতা সন্মিলনত অসম কৃষি

বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰধান বিজ্ঞানী ড° প্ৰমোদ ডেকা আৰু অধ্যাপক ড° ৰমণী ঠাকুৰীয়াই মুখ্য অতিথি হিচাপে অংশগ্ৰহণ কৰি কৃষিৰ জৰিয়তে ৰাজ্যখনক আগবঢ়াই নিয়াৰ ক্ষেত্ৰত আত্মনিয়োগ কৰিবলৈ উদ্যোগী কৃষকসকলক আহ্বান জনায়। জিলা পশু চিকিৎসা বিষয়া ডাঃ ভৃগু ভাস্কৰনাথ, এ এছ আৰু এল এমৰ জিলা প্ৰকল্প পৰিচালক ডাঃ মৃদুলা ঠাকুৰীয়াই উদ্যমী কৃষকসকলক উদ্দেশ্যে বক্তব্য দাঙি ধৰে। সন্মিলনত বুনবাৰী গাঁৱৰ প্ৰগতিশীল কৃষক খগেন বড়োৱে এক উৎসাহ জনক ভাষণ প্ৰদান কৰে। অনুষ্ঠানত পদ্মশ্ৰী সৰ্বেশ্বৰ বসুমতাৰী, বিপুল হালৈ, কণিকা তালুকদাৰ, পংকজ কলিতা, কুলদীপ মেধিৰ দৰে কৃষি উদ্যোগীসকলে অংশগ্ৰহণ কৰে। বাক্সা কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰটোৰ বিষয়বস্তু বিশেষজ্ঞ ড° ৰোজী চুতীয়াই আঁত ধৰা উদ্যমিতা সন্মিলনত জিলাখনৰ উদ্যোগীকৰণৰ বিভিন্ন বিষয়ৰ ওপৰত আলোচনা কৰা হয়। অনুষ্ঠানত জিলাখনৰ শতাধিক কৃষি উদ্যোগী উপস্থিত থাকে।

শালিধানৰ বিজ্ঞানসন্মত কৃষি প্ৰণালী

ধান অসমৰ প্ৰধান খাদ্য শস্য। অসমত ধানখেতি মূলতঃ আৰু, শালি আৰু বৰো হিচাপে কৰা হয় যদিও কৃষকৰ বাবে শালিধানৰ খেতিয়েই হৈছে প্ৰধান খেতি। বিজ্ঞানসন্মত কৃষি প্ৰণালী অৱলম্বন কৰিলে কৃষকসকলে শালিধানৰ পৰা যথেষ্ট উৎপাদন আশা কৰিব পাৰে।

জাত নিৰ্বাচন :
অনুকূল পৰিবেশত কৰিব পৰা শালিধানৰ জাত :
♦ **ৰণজিৎ, বাহাদুৰ, পিয়লি, মণিবাম, কুশল** : পানী জমা থকা মধ্যমীয়া তথা দ' মাটিৰ বাবে উপযোগী। কৃষিকাল : ১৫০-১৫৫ দিন। সিঁচাৰ সময় : আহাৰ-শাওণ। গড় উৎপাদন : ২০-২৫ মৌন/বিঘা। অৰ্দ্ধ চাপৰ জাত, চাউল সোৱাদযুক্ত।
♦ **মাচুৰী** : মধ্যমীয়া দ' মাটিৰ বাবে উপযোগী। কৃষিকাল : ১৪০-১৪৫ দিন। সিঁচাৰ সময় : জেঠ-আহাৰ। বোৱাৰ সময় : আহাৰ-শাওণ। গড় উৎপাদন : ১৫-২০ মৌন/বিঘা। ওখ জাত, চাউল মিহি আৰু সোৱাদযুক্ত।
♦ **সত্যৰঞ্জন, বসুন্ধৰা** : নুমলী, ধলী, শ্ৰাৱণী, সুৰমাধান। শালিধানৰ পাছত বৰিশস্য কৰা অঞ্চলৰ বাবে উপযোগী। কৃষিকাল : ১৩০-১৩৫ দিন। অৰ্দ্ধ চাপৰ জাত আৰু মিহি চাউল। সিঁচাৰ সময় : আহাৰ-শাওণ। বোৱাৰ সময় : শাওণ-ভাদ। গড় উৎপাদন : ১৫-১৮ মৌন / বিঘা।
বৰাধানৰ জাত :
♦ **আমোণী, ভোগালী** : অধিক উৎপাদনক্ষম অৰ্দ্ধ চাপৰ জাত, দীৰ্ঘ দিনীয়া (১৫০-১৫৫ দিন)। সিঁচাৰ সময় : আহাৰ-শাওণ। বোৱাৰ সময় : শাওণ-ভাদ। গড় উৎপাদন : ১৮-২২ মৌন / বিঘা।
জহাধানৰ জাত :
♦ **কেতেকী জহা, বকুল জহা** : অধিক উৎপাদনক্ষম জহা ধানৰ জাত। কৃষিকাল-১৫০-১৬০ দিন। মধ্যমীয়া ওখ। সিঁচাৰ সময় : আহাৰ-শাওণ। বোৱাৰ সময় : শাওণ-ভাদ। গড় উৎপাদন : ১২-১৫ মৌন/বিঘা।
প্ৰতিকূল পৰিস্থিতিত কৰিব পৰা শালিধানৰ জাত :

(ক) **দীৰ্ঘদিনীয়া জাত :**
♦ **প্ৰফুল্ল** : পৰিস্থিতি সাপেক্ষে ৩০-৭৫ দিনীয়া বুলি কঠীয়া ৰাই অধিক উৎপাদন পোৱা যায়। সিঁচাৰ সময় : জেঠ-আহাৰ। বোৱাৰ সময় : আহাৰ-শাওণ-ভাদ। গড় উৎপাদন : ১৮-২২ মৌন / বিঘা। মোটা চাউল।
♦ **গিতেশ** : পৰিস্থিতি অনুসৰি ৩০-৬০ দিনীয়া বুলি কঠীয়া ৰাই অধিক উৎপাদন পাব পৰা যায়। সিঁচাৰ সময় : আহাৰ-শাওণ-ভাদ। বোৱাৰ সময় : আহাৰ-শাওণ-ভাদ। গড় উৎপাদন : ১৮-২২ মৌন / বিঘা। চাউল মিহি।
♦ **জলশ্ৰী, জলকুঁৱৰী** : ৰণজিৎ চাব-১, বাহাদুৰ চাব-১। বানপানী হোৱা অঞ্চলত ১৫ দিনলৈ পানীৰ ভূব সহ্য কৰিব পৰা জাত। সিঁচাৰ সময় : জেঠ-আহাৰ। বোৱাৰ সময় : আহাৰ-শাওণ। গড় উৎপাদন : ১৮-২২ মৌন / বিঘা। মোটা চাউল।
♦ **মনোহৰ শালি, প্ৰসাদ ভোগ** : ৬০ দিনীয়া বুলি কঠীয়া ভাদৰ শেষলৈকে ৰব পৰা যায়। কৃষিকাল : ১৫০-১৬০ দিন। মনোহৰ শালি - মোটা চাউল, প্ৰসাদভোগ - মিহি চাউল।
(খ) **কম দিনীয়া জাত :**
♦ **লুইত, কপিলী, দিচাং, দিখৌ, কলং** : বানপানী যোৱাৰ পিছত শেহতীয়াকৈ ৰব বা সিঁচি পৰা কম দিনীয়া জাত। কৃষিকাল : ৯০-৯৫ দিন। সিঁচাৰ সময় : ভাদ মাহ। বোৱাৰ সময় : আহাৰ-প্ৰথম সপ্তাহ। গড় উৎপাদন : ১২-১৪ মৌন / বিঘা।
বীজসংগ্ৰহ : কৃষকে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনস্থ কৃষি প্ৰযুক্তি তথ্য কেন্দ্ৰ, যোৰহাট; আঞ্চলিক কৃষি গৱেষণা কেন্দ্ৰ, তিতাবৰ পৰা বীজ সংগ্ৰহ কৰিব পাৰে।
কঠীয়াতলি প্ৰস্তুতি :
♦ **কঠীয়াতলি হিচাপে নিৰ্বাচন কৰা মাটিডৰা** এমাহমানৰ আগেয়ে গোবৰ বা পচন সাৰ প্ৰয়োগ কৰি সমাৰ বাই থব লাগে।
♦ **কঠীয়া সিঁচাৰ কেইদিনমান আগতে পানী** সুমুৱাই হালবাই ভালদৰে বোকা কৰি ল'ব লাগে।
♦ **ভালদৰে মৈয়ী মাটিডৰা** সমান কৰি ল'ব লাগে।

♦ **৪ ফুট বহল আৰু ৩০ ফুট দৈৰ্ঘ্য** একোখন কঠীয়াতলি (চিটা) তৈয়াৰ কৰি ল'ব লাগে।
♦ **এবিঘা মাটি ৰবৰ বাবে ৭-৮ খন** এনে কঠীয়াতলিৰ প্ৰয়োজন হয়।
♦ **দুখন কঠীয়াতলিৰ মাজত** একফুট ব্যৱধান ৰাখিব লাগে।
♦ **প্ৰতিখন কঠীয়াতলিত** ২০-৩০ কিঃগ্ৰাঃ গোবৰ বা পচন সাৰ, ৮০ গ্ৰাম ইউৰীয়া, ৮০ গ্ৰাম একক চূপাৰ ফচফেট আৰু ৪০ গ্ৰাম মিউৰেট অৱ পটাছ সাৰ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।
♦ **একোখন কঠীয়াতলিত** ৬৫০ গ্ৰামৰ পৰা ১ কিঃগ্ৰাঃ গজালি মেলা বীজ সিঁচি পাৰি।
♦ **এবিঘা মাটি ৰবৰ বাবে** ৫ কিঃগ্ৰাঃ বীজেই যথেষ্ট।
♦ **দুবিঘা মাটি ৰবৰ বাবে** একঠাৰ কঠীয়াতলি প্ৰয়োজন হয়।
♦ **এৰাতি** তিয়াই দুৰাতি গাপ দি থলে বীজবোৰৰ পৰা সুন্দৰ গজালি ওলায়।
♦ **কঠীয়াতোলাৰ** এদিনৰ আগেয়ে কঠীয়াতলিত পানী ভৰালে তেলোতে শিপা চিগি নাযায়।
মূল পথাৰ প্ৰস্তুতি :
♦ **শালিখেতি কৰিবলৈ** লোৱা মাটিডৰা এমাহমান আগৰে পৰা হালবাই থব লাগে।
♦ **প্ৰথম চাহ হাল** বোৱাৰ সময়তে বিঘাই প্ৰতি পৰ্য্যাপ্ত পৰিমাণে গোবৰ বা পচন সাৰ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।
♦ **মাটিডৰা ৪-৫ বাৰ হালবাই** মৈয়ী ঘন ঘনকৈ আলি দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।
সাৰ প্ৰয়োগ :
♦ **প্ৰথমবাৰ হাল** বোৱাৰ সময়তে বিঘাই প্ৰতি ১০-১২ কুঃ গোবৰ বা পচন সাৰ দিয়াৰ পিছতে ৰোৱা চাহত ৰাসায়নিক সাৰ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।
♦ **ওখ জাতৰ বাবে** বিঘাই প্ৰতি ৬ কিঃগ্ৰাঃ ইউৰীয়া, ৮ কিঃগ্ৰাঃ একক চূপাৰ ফচফেট আৰু ৪ কিঃগ্ৰাঃ মিউৰেট অৱ পটাছ সাৰৰ প্ৰয়োজন হয়।
♦ **চাপৰ জাতৰ বাবে** বিঘাই প্ৰতি ১২ কিঃগ্ৰাঃ ইউৰীয়া, ১৭ কিঃগ্ৰাঃ একক চূপাৰ ফচফেট আৰু ৪ কিঃগ্ৰাঃ মিউৰেট অৱ পটাছ সাৰ

প্ৰয়োজন হয়।

♦ **ডিএপি সাৰ ব্যৱহাৰ কৰিলে** ওখ জাতৰ ক্ষেত্ৰত বিঘাই প্ৰতি ৩ কিঃগ্ৰাঃ ডিএপি, ৫ কিঃগ্ৰাঃ ইউৰীয়া আৰু ২ কিঃগ্ৰাঃ মিউৰেট অৱ পটাছ সাৰৰ প্ৰয়োজন। চাপৰ জাতৰ ক্ষেত্ৰত বিঘাই প্ৰতি ৬ কিঃগ্ৰাঃ ডিএপি, ১০ কিঃগ্ৰাঃ ইউৰীয়া আৰু ৪ কিঃগ্ৰাঃ মিউৰেট অৱ পটাছ সাৰৰ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।
সাৰ প্ৰয়োগৰ সময় :
কম দিনীয়া (১০০-১২০ দিন) জাতৰ বাবে
♦ **ৰোৱা চাহতে** ইউৰীয়াৰ আধাভাগ, সমুদায় একক চূপাৰ ফচফেট আৰু মিউৰেট অৱ পটাছ প্ৰয়োগ কৰিব।
♦ **বাকী বৈ** যোৱা আধা ভাগ ইউৰীয়া ধানে মণি ধৰাৰ সময়ত প্ৰয়োগ কৰিব।
মধ্যদিনীয়া আৰু দীৰ্ঘদিনীয়া (১৩০-১৫০ দিন) জাতৰ বাবে :
♦ **শেষৰ বাৰ হাল** বোৱাৰ সময়তে ইউৰীয়াৰ আধা অংশ (৬ কিঃগ্ৰাঃ), একক চূপাৰ ফচফেট আৰু মিউৰেট অৱ পটাছ সম্পূৰ্ণ অংশ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।
♦ **বাকী বৈ** যোৱা ইউৰীয়াখিনি সমানে দুভাগ কৰি এভাগ (৩ কিঃগ্ৰাঃ), ধানে পোখা মেলাৰ সময়ত আৰু আন ভাগ (৩ কিঃগ্ৰাঃ) ধানে মণি ধৰাৰ সময়ত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।

কঠীয়াৰ বয়স আৰু বোৱাৰ দূৰত্ব :

জাত	বয়স (দিন)	শাৰী আৰু গোছৰ দূৰত্ব (ছেঃ মিঃ)
হুৱাদী জাত (৯০-১০০দিন)	২১-২৫	১৫ x ১০
কমদিনীয়া মধ্যকালীন জাত (১২০দিন)	২৪-২৮	২০ x ১৫
মধ্যদিনীয়া জাত (১২০-১৩০দিন)	২৫-৩০	২০ x ১৫
দীৰ্ঘদিনীয়া জাত (১৫০দিন)	৩০-৩৫	২০ x ২০
মাচুৰী	৩০-৩৫	২৫ x ২০
মনোহৰ শালি, প্ৰসাদভোগ	৩৫-৪০	২০ x ২৫

♦ **গোছাই প্ৰতি** ২ ডাল কঠীয়াই যথেষ্ট।
♦ **বয়সীয়া কঠীয়া ৰলে** গোছাই প্ৰতি ৪-৫ ডালকৈ কঠীয়া দিব লাগে।
♦ **কঠীয়া সদায়** পোনকৈ ৰব লাগে।
♦ **কঠীয়া ৪-৫ ছেঃমিঃগতীৰ** তাতহে ৰব লাগে।
♦ **কঠীয়া বোৱাৰ ৭-১০ দিন**ৰ পিছত মৰি যোৱা কঠীয়াবোৰ উভালি নতুন কঠীয়া

বোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

পানী যোগান :
♦ **শালি খেতিত** পানী ৰাখিবৰ বাবে ঘনাই আলি দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।
♦ **কঠীয়া বোৱাৰ ২-৩ দিন** পিছৰ পৰা ধান পকাৰ ১০ দিন আগলৈকে পথাৰত ৫ ছেঃমিঃ পানী থকাতো প্ৰয়োজনীয়।
♦ **শালি খেতিডৰাত** পোখা মেলা আৰু মণি ধৰাৰ সময়ত যাতে পানী যোগান ব্যাহত নহয় তাৰ প্ৰতি চকু ৰাখিব লাগে।
বন-বাত নিয়ন্ত্ৰণ :
♦ **কঠীয়া বোৱাৰ ২০ আৰু ৪০ দিন**ৰ পিছতে নিৰাণি যন্ত্ৰৰ সহায়ত বন-বাত নিৰাণি কৰি দিব লাগে।
♦ **বিকল হিচাপে ইউৰীয়া সাৰ** উপভুক্তৰ সময়ত নিৰাণি যন্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰিলেও সুফল পোৱা যায়, অন্যথা হাতেৰে বন-বাত নিৰাণি কৰি দিব লাগে।
শস্য ৰক্ষা :
♦ **শালি ধানৰ খেতিত** কঠীয়া বোৱাৰ পৰা ধান চপোৱালৈকে বিভিন্ন পোক-পৰুৱা, যেনে - মজ্জাখোৱা, চৰহা, টুপলি কটা, শূৰপোক, পিয়াজী পোক, গান্ধীপোকৰ আক্ৰমণ হ'ব পাৰে।
♦ **বোগৰ ভিতৰত** পাতজ্বলা, লিফল্লাইট, বৌখাত চৰকা পৰা, বাকানী বোগৰ আক্ৰমণ হ'ব পাৰে।
♦ **খেতিডৰাত** পোক-পৰুৱা বা বোগ-ব্যাধিৰ আক্ৰমণ হোৱা দেখিলে গাওঁ পৰ্য্যায়ৰ কৃষি সম্প্ৰসাৰণ কৰ্মী বা কৃষি উন্নয়ন বিষয়াৰ লগত পৰামৰ্শ কৰি ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগে।
♦ **নিজৰ মতে** বা বিৰুদ্ধেতাৰ পৰামৰ্শ মতে ঔষধ প্ৰয়োগ কৰিব নালাগে।
শস্য চপোৱা :
♦ **ধান কাটিবৰ সময়ত** পথাৰত জমা হৈ থকা পানীখিনি উলিয়াই দিব লাগে।
♦ **ধান ভালদৰে** পকাৰ পিছতেই কাটিবলৈ আৰম্ভ কৰিব লাগে।
♦ **ধানৰ মুঠিবোৰ** পথাৰত শুকুৱাই আনি মৰণা মাৰিলে ভাল হয়।
♦ **মৰণা মাৰি** উঠি ধানবোৰ ভালদৰে শুকুৱাই, জাৰি উৰালত থব লাগে।

ড° ৰণজিৎ কুমাৰ সাউদ

গাহৰি খাদ্যত থলুৱা উপকৰণৰ ব্যৱহাৰ : কম খৰচী খাদ্যৰ প্ৰস্তুতকৰণ

গাহৰি পাম এখনৰ পৰা হোৱা লাভালাভৰ পৰিমাণ ইয়াত খাদ্য যোগানৰ বাবে হোৱা খৰচৰ ওপৰত বহু পৰিমাণে নিৰ্ভৰশীল, পামখনত লাগিলে পোৱালি উৎপাদনেই হওক বা মাংস উৎপাদনৰ বাবে খোলা পামেই হওক। বিভিন্ন অধ্যয়নৰ পৰা দেখা গৈছে যে গাহৰি পালনত হোৱা মুঠ ব্যয়ৰ প্ৰায় ৬৫-৭০ শতাংশই অকল খাদ্য

যোগানৰ নামতে হয়। সচৰাচৰ বজাৰত উপলব্ধ গাহৰিৰ সূচম দানাত থকা উপকৰণবোৰ যেনে - মাকৈ, চাউলৰ মল, শুকান মাছৰ গুড়ি, খলিহৈ আদিৰ দৈনিক হোৱা মূল্য বৃদ্ধিয়ে গাহৰি পালনত হোৱা খৰচৰ পৰিমাণ বঢ়াইছে যাৰ ফলত পামখনৰ অৰ্থনৈতিক দিশটোত ঋণাত্মক প্ৰভাৱ পৰে অৰ্থাৎ লাভৰ পৰিমাণ কমি যায়। সেয়ে

গ্ৰামাঞ্চলৰ ঠাইবিশেষে উপলব্ধ আৰু সচৰাচৰ ব্যৱহাৰ নকৰা থলুৱা উপকৰণেৰে গাহৰিৰ খাদ্য প্ৰস্তুত কৰিব পাৰিলে পামখনত মুঠ উৎপাদন খৰচৰ কৰিমাণ কমি অধিক লাভজনক হ'ব পৰা যায়। গতিকে গাহৰিৰ খাদ্য হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা স্থানীয়ভাৱে উপলব্ধ উপাদানবোৰৰ বিষয়ে আৰু খাদ্যত সেইবোৰক ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা পৰিমাণৰ

বিষয়ে জানিলে গাহৰিপালকজনে নিজৰ ঘৰতে কম খৰচতে প্ৰয়োজনীয় দানাখিনি প্ৰস্তুত কৰি ল'ব পাৰিব।

ঠাইবিশেষে উপলব্ধ আৰু গাহৰিৰ দানাত ব্যৱহাৰযোগ্য উপকৰণৰ ভিতৰত প্ৰধান হ'ল - শিমলু আলু, মিঠা আলু, কচু, কল, পানী-মেটেকা, এজ'লা বা পুণী, পলুৰ লোটা, শাক-পাচলি আৰু সেইবোৰৰ অৱশিষ্ট, অমিতা আৰু অন্যান্য ফল-মূলৰ অৱশিষ্ট, বিভিন্ন সেইজীয়া ঘাঁহ আৰু লতাৰ পাত, হোটেল বা ঘৰৰ অৱশিষ্ট ভাত-দাইল আদি। শিমলু আলুক শক্তিৰ উৎস হিচাপে গোমধানৰ গুড়িৰ পৰিবৰ্তে

৩০ শতাংশ পৰ্যন্ত খাদ্যত সংযোজন কৰিব পাৰি। ঠিক তেনেদৰে, মিঠা আলু বেছিকৈ হোৱা ঠাইত ১০০ কিলোগ্ৰাম দানাৰ ৪০ ভাগ পৰ্যন্ত শক্তিৰ আধাৰ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। কিন্তু কচুত যিহেতু অক্জলেট নামৰ স্বাস্থ্যৰ অনিষ্টকাৰী পদাৰ্থবিধ থাকে, সেয়ে ইয়াক সিজাইহে (সিজোৱা পানীখিনি পেলোৱাৰ পাছত) খুৱাব লাগে। অধিকভাৱে উৎপাদিত বিভিন্ন কবিজাতীয় পাচলি, বিলাহী, লাও, বিভিন্ন শাক আৰু সেইবোৰৰ পেলনীয়া অংশ ভালদৰে ধোৱাৰ পিছত সিজাই লৈ গাহৰিক খুৱাব পাৰি। গাহৰিৰ (৪ পৃষ্ঠাৰ ৩ কলমত চাওক)

আমাৰ একাষাৰ

গো-পালন : সামাজিক প্ৰমূল্য
আৰু কৃষি

অতীজৰে পৰা গো-পালনৰ লগত আমাৰ অসমীয়া সমাজখনৰ এক এৰাৰ নোৱাৰা সম্পৰ্ক আছে। আমাৰ মহাপুৰুষ দুজনাছিয়া বচনা কৰা বহুতো বৰগীততো গো-পালনৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰিছে। বেদতো গো-পালনৰ বিষয়ে উল্লেখ আছে আৰু গাখীৰক অমৃতৰ লগত তুলনা কৰিছে। মানৱ জীৱনৰ শৈশৱৰ পৰা বৃদ্ধাৱস্থালৈকে গৰুৱে গাখীৰক অমৃতৰে পৰিষ্টি প্ৰদান কৰি আহিছে। কৃষিভূমি চহাই শস্য, শাক-পাচলি আৰু ফল-মূলেৰে মানুহক আজীৱন পৰিষ্টি প্ৰদান কৰাৰ ক্ষেত্ৰত গৰুৰ ভূমিকা আজিৰ যান্ত্ৰিক যুগতো অব্যাহত আছে। সেয়ে গো বা গৰুৰ সঠিকৰূপত লালন পালন কৰাটো মানৱ সমাজৰ বাবে এক অতি প্ৰয়োজনীয় দায়িত্ব। গাখীৰৰ দৰে অতি পুষ্টিকৰ খাদ্য প্ৰদান কৰাৰ উপৰিও গৰু মানৱ হিতকৰ ঔষধৰ উৰালৰূপে অৱস্থান কৰি আমাৰ উপকাৰ সাধন কৰি আহিছে। এই ক্ষেত্ৰত অথৰ্ব বেদ, চৰক সংহিতা, অমৃত সাগৰ, ভৰ প্ৰকাশ, শুশ্ৰূত সংহিতা ইত্যাদি গ্ৰন্থসমূহত উল্লেখ কৰা আশ্চৰ্যজনক ঔষধী গুণসম্পন্ন গো-মূত্ৰৰ বিষয়ে ইতিমধ্যে আধুনিক চিকিৎসা বিজ্ঞানৰ গৱেষণাতো প্ৰমাণিত হৈছে।

অতীজৰে পৰা ঘৰৰ কেঁচা মজিয়া বা বেৰ গৰুৰ গোবৰেৰে মচা হয়। যেতিয়াৰে পৰা মানুহে কৃষি কৰ্মত মনোনিবেশ কৰিবলৈ ল'লে তেতিয়াৰে পৰা গৰুৰ গোবৰেই একমাত্ৰ আৰু সৰ্বোৎকৃষ্ট সাৰৰূপে গণ্য হৈ আহিছে। আধুনিক কৃষি পদ্ধতিত গৰুৰ অবিহনেও ক্ষীপ্ৰ গতিত ট্ৰেক্টৰ আদিৰ সহায়ত ৰাসায়নিক সাৰ আৰু কীটনাশকৰ প্ৰয়োগেৰে কৃষিকাৰ্য্য সমাপন কৰিব পৰা যায় যদিও এই পদ্ধতিয়ে ধাৰণশীল কৃষি ব্যৱস্থাত অপূৰণীয় ক্ষতি সাধন কৰিছে। গোবৰ বা গো-মূত্ৰৰ অবিহনে ধাৰণশীল কৃষিৰ ধাৰণা অথহীন বুলি একবিংশ শতিকাৰ কৃষি বিজ্ঞানীসকলেও মানিবলৈ বাধ্য হৈছে। বৰ্দ্ধিত জনসংখ্যাৰ খাদ্য সুৰক্ষাৰ দিশটোৰ ফালে চাই কৃষিত ৰাসায়নিক সাৰ আৰু কীটনাশকৰ ব্যৱহাৰ অপৰিহাৰ্য্য হৈছে যদিও কৃষিভূমিৰ ভৌতিক গুণাগুণসমূহ অটুট ৰাখি ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ বাবে মাটিক কৃষি উপযোগী কৰি ৰাখিবলৈ গোবৰৰ প্ৰয়োগ অতি আৱশ্যক। গোবৰ অবিহনে পচন সাৰ আৰু কেঁচুসাৰ প্ৰস্তুত কৰাতো অসম্ভৱ। যথেষ্ট পৰিমাণে পচন সাৰ প্ৰয়োগ কৰা মাটিত শস্যৰ বাবে উপকাৰী বীজাণুবোৰে বংশ বৃদ্ধি কৰিবলৈ অনুকূল পৰিবেশ লাভ কৰে আৰু শস্যত ৰোগ সৃষ্টি কৰা বীজাণুবোৰ ধ্বংস কৰাত অবিহনা যোগায়। কৃষি কাৰ্য্যত কৃষকসকলে সঘনাই সন্মুখীন হোৱা কীট-পতংগ আৰু ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণ কৰিবলৈ ৰাসায়নিক কীটনাশকৰ ব্যৱহাৰ সেউজ বিপ্লৱৰ সময়ৰ পৰাই ব্যাপক হাৰত বৃদ্ধি হৈ আহিছে। পৰিবেশ প্ৰদূষণ, মানুহ আৰু পশুখনৰ স্বাস্থ্য আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্যৰ তাৰ ওপৰত পৰা ঋণাত্মক প্ৰভাৱৰ বাবে ৰাসায়নিক কীটনাশকসমূহৰ আদৰ নিম্নগামী হৈছে যদিও উৎপাদন বৃদ্ধিৰ স্বার্থত কৃষকসকলে কীটনাশকৰ ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ বাধ্য হৈছে। কৃষি বিজ্ঞানীসকলেও উৎপাদন বৃদ্ধিৰ হাৰত আঘাত নকৰাকৈ কৃষিত কীটনাশক প্ৰয়োগৰ বিকল্পৰ সন্ধানত গৱেষণা অব্যাহত ৰাখিছে। এই গৱেষণাৰ সুফলস্বৰূপে জৈৱিক কীটনাশকসমূহৰ উদ্ভাৱন আৰু কৃষক পথাৰত প্ৰয়োগ কৰি কীট-পতংগ আৰু ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণৰ ক্ষেত্ৰত সফলতা অৰ্জন কৰিছে। জৈৱিক কীটনাশক সমূহৰ উপৰিও গো-মূত্ৰ আৰু গোবৰৰ পৰাও কীটনাশক প্ৰস্তুত কৰি কৃষি ক্ষেত্ৰত সফলতাৰে প্ৰয়োগ কৰা হৈছে।

ভাৰতবৰ্ষত বিভিন্ন অঞ্চলত প্ৰচলিত আচাৰ আচৰণৰ সময়ত ব্যৱহাৰ হোৱা গৰুৰ গোবৰ, গো-মূত্ৰ, দৈ, ঘী আদিৰ মিশ্ৰণসমূহত উদ্ভিদৰ ৰোগ প্ৰতিৰোধী আৰু কীটনাশকৰ গুণাগুণ থকাৰ উমান পোৱা গৈছে। উৎসৱ পাৰ্বনত সঘনাই ব্যৱহাৰ হোৱা এবিধ মিশ্ৰণ হ'ল পঞ্চগব্য। পঞ্চগব্য হ'ল এজনী দেশী গাই গৰুৰ পৰা পোৱা গাখীৰ ২ লিটাৰ, দৈ ২ লিটাৰ, ঘী ১ লিটাৰ, গো-মূত্ৰ ৩ লিটাৰ আৰু কেঁচা গোবৰ ৫ কিঃগ্ৰাঃৰ এটা মিশ্ৰণ। এই মিশ্ৰণটোৰ ৫০ গ্ৰাম ১ লিটাৰ পানীৰ হাৰত মিহলাই বীজ শোধন আৰু ভেক্টৰজাতীয় ৰোগৰ পৰা হাত সাৰিবলৈ শস্যত ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা যায়। পঞ্চগব্যই উদ্ভিদৰ ৰোগৰ বীজাণু ধ্বংস কৰাৰ উপৰিও বীজ আৰু পুলিৰ স্বাস্থ্যৰ ওপৰত অনুকূল প্ৰভাৱ পেলায়।

যান্ত্ৰিক কৃষি পদ্ধতিৰ উদ্ভাৱন, বিভিন্ন কাৰ্য্যালয়, উদ্যোগ প্ৰতিষ্ঠান আদি নিৰ্মাণৰ বাবে সংৰক্ষিত গো-চৰণীয়া পথাৰৰ ভূমিৰ ব্যৱহাৰ, গাঁৱৰ কৃষকৰ চহৰমুখী হোৱা প্ৰৱণতা ইত্যাদি কাৰকসমূহে গৰুৰ সংখ্যা কমাই আনিছে। দেশ এখনৰ কৃষি উৎপাদনত প্ৰত্যক্ষভাৱে প্ৰভাৱ পেলাব পৰা পশুখন গৰুৰ সংখ্যা ব্যাপক হাৰত কমি যোৱাতো ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ খাদ্য সুৰক্ষাৰ দিশটোত অশুভ লক্ষণ হিচাপে চিহ্নিত হৈছে। গতিকে গৰুৰ সংখ্যা বৃদ্ধি কৰাতো ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ অস্তিত্বৰ কাৰণে অতি আৱশ্যক হৈ পৰিছে। চৰকাৰী আৰু বেচৰকাৰী সংগঠনৰ লগতে দেশৰ প্ৰতিজন সচেতন নাগৰিকে ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ খাদ্য সুৰক্ষাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি গো-পালন আৰু গো-ৰক্ষা অভিযানত সহযোগ কৰাৰ সময় আহি পৰিছে। (পুনৰ প্ৰকাশিত)

ড° গুণাঢ্য কুমাৰ উপমন্য

মাহটোৰ কৃষিকৰ্ম

১৬ বহাগৰ পৰা ১৫ জেঠ, ১৯৪৬ শক

পথাৰ শস্য

শালিধান

ক) জাত নিৰ্বাচন আৰু বীজ সংগ্ৰহ :

১) কৃষকসকলে স্থানীয় কৃষি সম্প্ৰসাৰণ বিষয়াৰ পৰা নিজ নিজ অঞ্চলৰ বাবে অনুমোদিত অধিক উৎপাদনক্ষম ধানৰ জাতকেইটাৰ বিষয়ে জানি ল'ব। অনুমোদিত বিক্ৰেতা বা অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ যিকোনো গৱেষণা কেন্দ্ৰ/ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ পৰা বীজ সংগ্ৰহ কৰিব পাৰিলে অধিক উৎপাদন আশা কৰিব পাৰি।

খ) অনুমোদিত জাত সমূহ :

দীৰ্ঘদিনীয়া জাত : ৰঞ্জিত, বাহাদুৰ, কুশল, মণিৰাম, পিয়লি

মধ্যদিনীয়া জাত : সত্যৰঞ্জন, বসুন্ধৰা, নুমলী, শ্ৰাৱণী, খলী, সুৰমা ধান।

কমদিনীয়া জাত : লুইত, কপিলী, দিচাং বৰা ধানৰ জাত : ৰঙিলী, ভোগালী

জহা ধানৰ জাত : কেতেকী জহা

ওখ, দীৰ্ঘদিনীয়া, পলমকৈ ৰুব পৰা : মনোহৰ শালি, মাচুৰি, স্বৰ্ণপ্ৰভা। এই কেইটা জাতৰ কঠীয়া জুন-জুলাইত সিঁচি ৩৫-৪০ দিনীয়া কঠীয়া ৰুব পাৰি।

বিশেষ পৰিস্থিতিত কঠীয়া পাৰি বহু পলমকৈ ৰুব লগা অৱস্থাত : প্ৰফুল্ল নামৰ জাতৰ ৩০-৪৫ দিনীয়া কঠীয়া আৰু গীতেশ নামৰ জাতৰ ৩০-৬০ দিন পৰ্য্যন্ত কঠীয়া ৰুব পাৰি।

হঠাৎ পানী আহি ১৫-২০ দিন পৰ্য্যন্ত ডুবাই ৰখা অৱস্থাৰ বাবে ৰণজিৎ চাব-১, বাহাদুৰ চাব-১, জলশ্ৰী আৰু জল কুঁৱৰী নামৰ জাতৰ ৩০-৩৫ দিনীয়া কঠীয়া ৰুব পৰা যায়।

গ) পৰিমাণ : এবিধা মাটি ৰুবৰ বাবে ৫ কিঃ গ্ৰাঃ বীজৰ প্ৰয়োজন।

কঠীয়াতলি প্ৰস্তুতি :

মাটিডৰা ৪/৫ বাৰ হাল বাই মৈয়াই সমান কৰি ল'ব। তাৰ পিছত ১০ মিটাৰ দীঘল ১২৫ ছেঃ মিঃ বহল আৰু ১০ চেঃ মিঃ ওখকৈ একোখন বীজতলী তৈয়াৰ কৰি তাৰ মাজে মাজে ৩০ চেঃ মিঃ বহলকৈ একোটা লোৰ দিব। এবিধা মাটি ৰুবৰ বাবে তেনে জোখৰ ৭-৮ খন বীজ তলীৰ প্ৰয়োজন। কঠীয়াতলীখন তৈয়াৰ কৰোতেই যথেষ্ট পৰিমাণে গোবৰ নাইবা পচনসাৰ দি মাটিৰ লগত মিহলাই ল'ব। প্ৰতি ছিটা তলিতে ৮০ গ্ৰাম ইউৰীয়া, ৮০ গ্ৰাম একক চূপাৰ ফচফেট আৰু ৪০ গ্ৰাম মিউৰিয়েট অৱ পটাছ সাৰ বীজ সিঁচাৰ আগতে তলীত মিহলাই ল'ব।

বীজ সিঁচাৰ সময় : জুলাই মাহৰ দ্বিতীয় সপ্তাহৰ ভিতৰত কম দিনীয়া জাতৰ ২৫

দিনীয়া কঠীয়া, মধ্যম দিনীয়া জাতৰ ৩০ দিনীয়া আৰু দীৰ্ঘদিনীয়া জাতৰ ৩০-৩৫ দিনীয়া কঠীয়া ৰুব পৰা হিচাপত বীজ সিঁচিব। কঠীয়া অনুমোদিত সময়তকৈ পলমকৈ ৰুলে উৎপাদন হ্রাস পায়।

আহুধান :

নাইট্ৰোজেন সাৰ টপ ড্ৰেছিং : আহুধানৰ মনিধৰা অৱস্থাপ্ৰাপ্ত হ'লে দ্বিতীয় বাৰ নাইট্ৰোজেনযুক্ত সাৰ টপড্ৰেছিং হিচাবে প্ৰয়োগ কৰিব। ধানৰ শস্যকাল অনুপাতে ৰোৱাৰ পৰা ৪০-৫০ দিনৰ ভিতৰত এই অৱস্থাপ্ৰাপ্ত হয়। আধুনিক চাপৰ জাতৰ ক্ষেত্ৰত বিঘাই প্ৰতি ৪ কিঃ গ্ৰাঃ আৰু খলুৱা ওখ জাতৰ ক্ষেত্ৰত ২ কিঃ গ্ৰাঃ ইউৰীয়া টপড্ৰেছিং কৰিব। প্ৰয়োগ কৰাৰ আগতে ইউৰীয়াখিনি ১ঃ১০ অনুপাতে শুকান গোৰৰ নাইবা পচনসাৰৰ লগত মিহলাই ৪৮ ঘণ্টা সময় গাপ দি ল'ব।

পাত মৰহা বেমাৰে দেখা দিলে নাইট্ৰোজেন সাৰ টপড্ৰেছিং কৰিব নালাগে। তাৰ পৰিবৰ্তে ৩% পটাছ মিশ্ৰণ (১ লিঃ পানীত ৩০ গ্ৰাম মিডৰিয়েট অৱ পটাছ হিচাপত) বিঘাই প্ৰতি ১.৬০ কিঃ গ্ৰামকৈ মিউৰেট অৱ পটাছ পাতত স্প্ৰে কৰিব। এক বিঘাত ৬০ লিটাৰ পানীৰ প্ৰয়োজন।

মৰাপাট :

শস্য ৰক্ষা :

(ক) কীট-পতঙ্গ নিৰাৱৰণ :

মৰাপাটৰ খেতিত বিছা, চেমিলুপাৰ, মাইট আদি অনিষ্টকাৰী পোক নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে পথাৰডৰা সঘনাই নিৰীক্ষণ কৰি থাকিব। বিছা পোকৰ কণী বা পলু পাতত দেখা পালেই পাতখিলাৰ সৈতে চিঙি আনি কেৰাচিন তেলত ডুবাই নষ্ট কৰি পেলাব। চেমিলুপাৰ পোকৰ বাবে পথাৰডৰাত ঠায়ে ঠায়ে বাঁহৰ ডাঁৰ বান্ধি দিব যাতে পোক খোৱা চৰাই আহি তাত বহিব পাৰে।

(খ) বেমাৰ নিয়ন্ত্ৰণ :

১। মৰাপাটৰ শিপা আৰু গা-গছ পচা, পুলি মৰহা, এনথেকন'জ আদি বেমাৰ হোৱা দেখা মাৰেই বিশেষজ্ঞৰ পৰামৰ্শ ল'ব লাগে।

২। এনেবিলাক বেমাৰৰ আক্ৰমণৰ সত্ত্ৱনা থাকিলে মিউৰিয়েট অৱ পটাছ প্ৰয়োগৰ পৰিমাণ প্ৰতি বিঘাত ৭ কিঃ গ্ৰামকৈ বঢ়াই দিব পাৰে।

৩। চূপ প্ৰয়োগৰ দ্বাৰা মাটিৰ অলমতাৰ পৰিমাণ ৫.৫ লৈ আনি ললেও ভাল ফল পাব।

৪। একেডৰা মাটিতে মৰাপাটৰ পিছত ধানৰ খেতি কৰিলেও ভাল ফল পাব পাৰে।

৫। বেমাৰ প্ৰতিৰোধী জাত যেনে - জে আৰ চি ২১২ আৰু জে আৰ চি ৭৪৪৭ বা ইউ পি চি ৯৪ জাতৰ খেতি কৰিবও পাৰে।

ৰহৰ মাহ :

সিঁচাৰ সময়, মাটি আৰু জাত নিৰ্বাচন

জেঠ আহাৰ মাহৰ ভিতৰতে ৰহৰ মাহ সিঁচাৰ সময়। পানী জমা নোহোৱা পলসুৰা মাটিত ৰহৰ মাহৰ খেতি ভাল হয়। অসমৰ বাবে অনুমোদিত একমাত্ৰ টি-২১ জাতৰ বীজ বিঘাই প্ৰতি ২ কিলোগ্ৰামকৈ প্ৰয়োজন।

মাটি তৈয়াৰী, সাৰ প্ৰয়োগ আৰু বীজ সিঁচা :

ৰহৰ মাহৰ খেতি কৰিবলৈ লোৱা মাটিডৰা ভালদৰে চহাই লৈ বিঘাই প্ৰতি ৬ কুইণ্টল গোৰৰ বা পচন সাৰ, ৪ কিঃ গ্ৰাম ইউৰীয়া আৰু ৩৫ কিঃ গ্ৰাম চূপাৰ ফচফেট প্ৰয়োগ কৰি মাটিৰ লগত মিহলাই দিব। তলীডৰাত ৭৫ চেঃ মিঃ আঁতৰে আঁতৰে শাৰী কৰি ৩০ চেঃ মিঃ ব্যৱধানত বীজ সিঁচি মাটিৰে ঢাকি দিব। বৰষুণৰ আশঙ্কা থাকিলে শাৰীবিলাক খেৰ আদিৰে ঢাকি দিব।

গোমধান :

১) হাইব্ৰীডৰ ভিতৰত গঙ্গা - ৫, আৰু হিষ্টাৰ্ক; কম্পজিত জাতৰ বাবে এন. এল. ডি. চাৰ্লভাল, নৱিয়ৎ আৰু ডায়েৰা আদিৰ খেতি কৰক।

২) মাটিডৰা বিঘাই প্ৰতি ৭০০ কিলোগ্ৰাম গোবৰ বা পচন সাৰ দি নাঙুলেৰে হালবাই লওক। ৬ মিটাৰ দুৰে দুৰে ৩০ ছেঃমিঃ বহল আৰু ১৫ ছেঃমিঃ দকৈ লোৰ খান্দি অতিৰিক্ত বৰষুণৰ পানী ওলাই যাব পৰাৰ ব্যৱস্থা কৰি লওক।

৩) বিঘাই প্ৰতি ১৮ কিলোগ্ৰাম ইউৰীয়াৰ সমানে তিনি ভাগ কৰি এভাগ অৰ্থাৎ ৬ কিলোগ্ৰাম, ৩৩ কিলোগ্ৰাম চূপাৰ ফচফেট আৰু ৯ কিলোগ্ৰাম মিউৰিয়েট অৱ পটাছ শেষৰ বাৰ হাল বোৱাৰ আগতে মাটিডৰাত ছটিয়াই হালবাই সমান কৰি লওক।

৪) মাটিডৰা উলিয়াই নাঙুলৰ শিৰলুৰে ৮-১০ ছেঃ মিঃ দকৈ লোৰ কৰি লোৰবিলাকত আগতে কোৱাৰ দৰে সাৰ প্ৰয়োগ কৰি আধালৈকে মাটিৰে পুতি দিলে সাৰ খিনিৰ পৰা বেছি ভাল ফল পাব পাৰি।

৬) গুটি দিবৰ বাবে ৬৫-৭৫ ছেঃ মিঃ দুৰে দুৰে লোৰ কৰি ২০-২৫ ছেঃমিঃ প্ৰতিটো গুটিৰ মাজত ব্যৱধান ৰাখি ৪-৫ ছেঃ মিঃ দ'ত গুটি দি লোৰবিলাক মাটি দি ঢাকি দিয়ক।

৭) ফেব্ৰুৱাৰী মাহত দিয়া গোমধান বিলাকৰ এতিয়া নিৰ্বাণিকৰণৰ সময়। (৪ পৃষ্ঠাৰ ১ কলমত চাওক)

(৩ পৃষ্ঠাৰ ৫ কলমৰ পৰা)

পথাৰ শস্য

পুলিবিলাক ১০-১৫ দিন হওতে পুলিৰ শাৰীবিলাকৰ পৰা অলাগতিয়াল বন-বাত নিৰণি কৰাৰ লগতে ২০ ছেঃমিঃতকৈ ঘনকৈ থকা পুলিবিলাক উ ঘালি পেলাওক।

৮) পুলিবিলাক আঠুমূৰীয়া হওতে (৩০-৩৫ দিনৰ পিছত) আগতে ভাগ কৰি লোৱা ৬ কিত্ৰাঃ ইউৰীয়া পুলিবিলাকৰ দাঁতিয়ে দাঁতিয়ে ছতিয়াই গছৰ গুৰিত মাটি চপাই দিয়ক।

ড° বণজিৎ কুমাৰ সাউদ**উদ্যান শস্য**

চতবছৰগমাহতবৃক্ষকসকলে ফল-মূলৰ বাগিচাত লললগীয়া পৰিচৰ্যা সমূহ এনেধৰণৰ—

কল : কলৰ বাৰীপাতিবলৈ মাটি ডেখৰ চাহ কৰি কলৰ জাত অনুযায়ী নিৰ্দিষ্ট দূৰত্বত গাঁত খান্দি মাহুটৰ শেষৰ ফললৈ পুলি ৰৰ। পুৰণি বাৰীত জীপ ৰাখিবলৈ ৮-১০ দিনৰ মূৰে মূৰে পানী দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰক। গছৰ শুকন পাত বা পচা পুট্টাবোৰ আঁতৰাই পেলাওক। কলডিল ওলোৱা গছৰ গুৰিত এটা মাত্ৰ পোখা পুলি ৰাখিব লাগে।

নাৰিকল : নাৰিকল গছৰ গুৰিত ১২-১৫ দিনৰ মূৰে মূৰে পানী দিব। পানী দিয়াৰ পিছত গছৰ গুৰিৰ মাটিত ধানখেৰ বা মেটেকা আদি জাপি দি মাটি জীপ ৰাখক। গছৰ গুৰিত সৰুসৰু পৰিমাণে পচা সাৰ বা শুকন গোরৰ প্ৰয়োগ কৰিলে মাটিয়ে পানী ধৰি ৰখাত সহায় হয়। গছত থকা শুকন পাত বা শুকন খোকৰ বাখোৱাবোৰ বা শুকাই যোৱা ফুলৰ খোকৰোৰ কাটি আঁতৰাই আনক আৰু গুৰিত জমা হোৱা শুকন ফুল বা ঘুঙলাবোৰ পৰিষ্কাৰ কৰক। নতুনকৈ নাৰিকলৰ বাৰী পাতিবলৈ হ'লে মাটি ডেখৰ চহাই নিৰ্দিষ্ট দূৰত্বত (২৫ ফুট X ২৫ ফুট) একোটা গাঁত খান্দি পাত্ৰাৰ খেৰ বা শুকন পাত আদিৰে পুৰি পেলাওক।

তামোল : তামোল বাৰী বন-বাতৰোৰ চাফা কৰি ৰাখক। মাটিত জীপ ৰাখিবৰ বাবে ১০-১২ দিনৰ অন্তৰত পানীৰ যোগান ধৰক। আগৰ বছৰ ৰোপন কৰা পুলিবোৰৰ গুৰিত গোরৰ / সাৰ দি মাটি চপাই দিয়ক। নতুনকৈ বাৰী পাতিবলৈ মাটি ডেখৰ চাহ কৰি ৯ ফুট X ৯ ফুট দূৰত্বত একোটা গাঁত খান্দি গাঁতৰোৰ শুকন পাত বা খেৰ আদি দি পুতি দিয়ক।

মাটিকঠাল : মাটিকঠালৰ বাবে ওখ চানেকীয়া মাটি বাচনি কৰি চহকৰি লওক। পুৰণি বাৰীত পানীৰ যোগান ধৰক। বাৰীৰ বাবে ৰখা পোখা পুলি বা মুকুট পোখা বা ক্ৰাউন আদিত পানীৰ যোগান ধৰক। গছৰ গুৰিৰ পৰা বন-বাতৰোৰ নিৰাই দিয়ক।

নেমুটেঙ : গছৰ গুৰিৰ মাটিত যাতে জীপ থাকে তলৈ মন কৰক। গছত থকা পুৰঠ ফলবোৰ ততাতৈয়াকৈ চপাই দিয়ক। এই

সময়ত গছত ফুল ফুলে আৰু কেঁহ পাত ওলায় গতিকে কোনো ধৰণৰ ঔষধ নছটিয়াব। গছৰ শুকন ডালবোৰ কাটি দিয়ক। গছৰ গুৰিত ২-৩ ফুট ওপৰলৈ এটা চূৰ প্ৰলেপ দিয়ক।

সুমথিৰা টেঙ : নতুনকৈ বাৰী পাতিবৰ বাবে সহজে পানী ওলাই যাব পৰা ৰ'দঘাই ওখ চানেকীয়া মাটি বাছনি কৰি লওক। প্ৰতি ৫ মিটাৰ (১৫ ফুট) আঁতৰে আঁতৰে একোটা গাঁত খান্দি ল'ব। এই সময়ত গছত ফুল ওলাইবা পুলি বোৱা সময় বাবে গছত কোনো ধৰণৰ ঔষধ ছটিয়াব নেলাগে। গছৰ পৰা শুকন ডালবোৰ কাটি দিয়ক। পুৰণি বাৰীৰ মাজত থকা অপ্ৰয়োজনীয়

গছবোৰ উঠাই দিয়ক। গছৰ গুৰিত ২-৩ ফুট ওপৰলৈ গা-গছত চূৰৰ আৰু যদি সুবিধা কৰিব পাৰে বৰডো মিশ্ৰণৰ মলমৰ এটা প্ৰলেপ দিয়ক।

মধুৰি আম : ফল নধৰা আৰু আগৰ পৰা শুকাই অহা ডালবোৰ কাটি দিয়ক। গছৰ তলৰ মাটিখিনিত পাতলীয়া কৈ কোৰ মাৰক। পুৰঠ হ'ব ধৰা ফলবোৰ চিঙি আনক। নতুনকৈ পুলি বোৱাৰ বাবে কোৰ মাৰি মাটি ডেখৰ চহাই ৭-৮ মিটাৰ আঁতৰে আঁতৰে একোটা গাঁত খান্দি

আম : এই সময়ত আমে মলিয়াই। গতিকে গছৰ তলত ধোঁৱা দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰক যাতে ফুলৰ খোপাবোৰত পোকে আক্ৰমণ কৰিব নোৱাৰে। ফুল ফুলাৰ সময়ত গছত ঔষধ ছটিয়াব নেলাগে। মাটিত যথেষ্ট পৰিমাণে জীপ থাকিলে অনুমোদিত পৰিমাণৰ সাৰ আৰু গোরৰ প্ৰয়োগ কৰক। গছৰ গুৰিত ১ মিটাৰ ওপৰলৈ চূৰৰ প্ৰলেপ দিয়ক।

লিচু গুলিচু : গছতো এই সময়ত ফুল ফুলিবলৈ ধৰাৰ বাবে ঔষধ নছটিয়াব। মাটিত জীপ থাকিলে অনুমোদিত পৰিমাণৰ সাৰ আৰু গোরৰ প্ৰয়োগ কৰক। গছৰ গুৰিত ১ মিটাৰ ওপৰলৈ চূৰৰ প্ৰলেপ দিয়ক।

অমিতা : গছৰ গুৰিত মাটিত জীপ ৰখাৰ ব্যৱস্থা কৰক। ফলৰ আকাৰ ডাঙৰ আৰু উন্নত মানৰ কৰিবলৈ ফলবোৰৰ মাজৰ পৰা সৰু সৰু ফল কিছুমান চিঙি দিয়ক। পুৰঠ ফলবোৰ পাৰি আনক। নতুনকৈ বাৰী পাতিবৰ বাবে ওখ বাৰ্গিচীয়া মাটি বাছনি কৰি হাল-কোৰ মাৰক আৰু ভাল সাঁচৰ বীজ আনি ওখ ভেটি তৈয়াৰ কৰি বীজখিনি সিঁচি দিয়ক। নতুবা পলিখিন বেগত মাটি ভৰাই দুটা কৈবীজ সিঁচক।

তামোল : তামোল বাৰী বন-বাতৰোৰ চাফা কৰি ৰাখক। মাটিত জীপ ৰাখিবৰ বাবে ১০-১২ দিনৰ অন্তৰত পানীৰ যোগান ধৰক। আগৰ বছৰ ৰোপন কৰা পুলিবোৰৰ গুৰিত গোরৰ / সাৰ দি মাটি চপাই দিয়ক। নতুনকৈ বাৰী পাতিবলৈ মাটি ডেখৰ চাহ কৰি ৯ ফুট X ৯ ফুট দূৰত্বত একোটা গাঁত খান্দি গাঁতৰোৰ শুকন পাত বা খেৰ আদি দি পুতি দিয়ক।

ড° বাজেন্দ্ৰ প্ৰসাদ দাস

(অৱসৰী অধ্যাপক, অঃকৃঃবিঃ)

(১ পৃষ্ঠাৰ ৩ কলমৰ পৰা)

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়..

নিবেদিতা ডেকায়ো বক্তব্য আগবঢ়ায়। কৃষি সম্পৰ্কীয় কেবাখনো পত্ৰিকা আৰু গ্ৰন্থ উন্মোচন কৰা সভাখনত সৰিয়হ গৱেষণা সঞ্চালকালয়, ভাৰত পুৰ, ৰাজস্থানৰ মুখ্য বিজ্ঞানী ড° অশোক কুমাৰ শৰ্মা, অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কৃষি গৱেষণা সঞ্চালক ড° সঞ্জয় কুমাৰ চেতিয়া, কৃষি বিজ্ঞান গুৰু ড° প্ৰসন্ন কুমাৰ পাঠক, সহযোগী সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালক ড° ৰঞ্জিত কুমাৰ সাউদ, সহযোগী কৃষি গৱেষণা সঞ্চালক ড° মৃগাল শইকীয়াৰ লগতে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কেইবাজনো জ্যেষ্ঠ বিজ্ঞানী, অধ্যাপকে অংশগ্ৰহণ কৰে। সমাৰোহ উপলক্ষে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ প্ৰদৰ্শন কৰা হয় আৰু কেইবাটাও কোম্পানীয়ে এইসমূহ ক্ৰয়ৰ বাবে চুক্তিবদ্ধ হয়। অনুষ্ঠানত কৃষক, কৃষক উৎপাদক কোম্পানী, স্বেচ্ছাসেৱী সংগঠন, আত্মসহায়ক গোটৰ সৈতে মুকলি মত বিনিময় অনুষ্ঠান এটিও সম্পন্ন কৰা হয়। সভাৰ শলাগ জ্ঞাপন কৰে প্ৰধান বিজ্ঞানী ড° পৰিহা বৰদলৈয়ে।

গাহৰি খাদ্যত থলুৱা উপকৰণৰ ...

দানাত ২০-২৫% অমিতা, ২৫-৩০% কবিজাতীয় পাচলি আৰু ২০-৩০% পৰ্যন্ত আলুৰ বাকলি (সিজোৱাৰ পাছত) ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। পৰিষ্কাৰ পানীত হোৱা পানী-মেটেকা ৰ'দত ভালদৰে শুকুৱাই সৰু সৰুকৈ টুকুৰা কৰি মুঠ দানাৰ ১০-২০% পৰ্যন্ত খুৰাব পাৰি। অসমৰ জনজাতীয় লোকসকলে ঘৰতে আপং প্ৰস্তুত কৰোতে ওলোৱা অৱশিষ্টখিনিক, যাক মেৰা বা জুগলি হিচাপে জনা যায়, গাহৰি খাদ্য হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। বিশেষকৈ মাংসৰ কাৰণে পোহা বান্ধীয়া আৰু আদহীয়া গাহৰিক দৈনিক প্ৰয়োজনীয় মুঠ দানাৰ ২০-৩০% পৰ্যন্ত ই যাক শক্তিজাতীয় উপকৰণ হিচাপে সংযোজন কৰিব পাৰি। পাট, মুগা বা এৰী-পলুৰ লোটাও গাহৰিৰ বাবে এক উত্তম মানৰ প্ৰ'টিনজাতীয় খাদ্য। এনে লোটাতে ৫০-৫৫% পৰ্যন্ত অ-পৰিশোধিত প্ৰ'টিন পোৱা যায়। সেয়ে, প্ৰ'টিনজাতীয় খাদ্য হিচাপে মাছৰ গুড়িৰ সলনি লোটা-পলুৰ গাহৰিৰ খাদ্যত ৫-৭% পৰ্যন্ত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। ব্ৰয়লাৰ বা অন্যান্য কুকুৰা কাটোতে ওলোৱা অৱশিষ্ট অংশবোৰ আৰু ইহঁতৰ নাড়ী-ভূকু আদি ভালদৰে চাফা কৰি সিজাই খুৰালে গাহৰিয়ে যথেষ্ট প্ৰ'টিন পায়। ছোটেল বা ঘৰৰ এৰেছা ভাত-দহিল, ৰান্ধনি ঘৰত ওলোৱা বিভিন্ন শাক-পাচলিৰ অৱশিষ্ট অংশ আদি গাহৰিৰ খাদ্যত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। এনে পেলনীয়া খাদ্য পুনৰ গৰম কৰি ঠাণ্ডা হোৱাৰ পিছত মুঠ দানাৰ ৩০-

(২ পৃষ্ঠাৰ ৫ কলমৰ পৰা)

গাহৰি খাদ্যত থলুৱা উপকৰণৰ ...

৪০% পৰ্যন্ত বাঢ়ীয়া আৰু আদহীয়া গাহৰিক খাদ্য হিচাপে দিব পৰা যায়। কঠাল, মাটিকঠাল, মধুৰি, আম আদি আৰু সেইবোৰ খাওতে বাকলি বা অৱশিষ্টবোৰ গাহৰিৰ খাদ্য হিচাপে ১০-১৫% পৰ্যন্ত সংযোজন কৰিব পাৰি। পকা কল পোনপতীয়াকৈ, কেঁচা কল আৰু কলৰ গা-গছ সিজোৱাৰ পাছত শক্তিজাতীয় উপকৰণ হিচাপে গাহৰিক খুৰাব পাৰি। এজ'লা বা পুণীও য'ত যথেষ্ট পৰিমাণে প্ৰ'টিন, খাদ্যপ্ৰাণ আৰু খনিজলবণ থাকে, গাহৰিৰ খাদ্য হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। গাহৰিৰ বয়স বা ওজন অনুসৰি দৈনিক ০.৫ ৰ পৰা ১.০ কিলোগ্ৰাম পৰ্যন্ত এজ'লা একোটা গাহৰিক খুৰাব পাৰি। খাদ্যৰ অংশ হিচাপে গাহৰিক কিছু পৰিমাণে গছৰ সেউজীয়া পাত খুৰাব পাৰি, যদিহে সৰুৰে পৰা ইয়াৰ অভ্যাস কৰোৱা হয়। এই সেউজীয়া পাতবোৰ খাদ্যপ্ৰাণ ও খনিজ লবণৰ উৎকৃষ্ট উৎস হয়। এনেদৰে ঠাই বিশেষে উপলব্ধ বিভিন্ন দানাৰ উপাদানবোৰ গাহৰিক খাদ্য হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰোতে এটা কথাত বিশেষভাৱে সাৱধান হ'ব লাগে আৰু সেইটো হ'ল কোনো উপাদানকে একেৰাৰে বা এদিনতে সলাই পেলাব নালাগে। অলপ অলপকৈ আৰম্ভ কৰি নিৰ্দিষ্ট উপাদানটো লাহে লাহে বঢ়াই যাব লাগে অন্যথাই পাকস্থলীৰ হজম প্ৰক্ৰিয়াত প্ৰভাৱ পৰি বদহজমী, শৌচ কৰা আদি হ'ব পাৰে।

বৰ্তমান সময়ত জৈৱিক কৃষি পদ্ধতিৰ গুৰুত্ব

জৈৱিক কৃষি পদ্ধতি বুলি ক'লে ৰাসায়নিক সাৰ আৰু ৰাসায়নিক কীটনাশক ব্যৱহাৰ নকৰাকৈ জৈৱিক উৎসৰ পৰা পোৱা সাৰ আৰু কীটনাশক ব্যৱহাৰ কৰি শস্য উৎপাদন কৰা পদ্ধতিকে বুজি পাও। বৰ্তমান সময়ত এই কৃষি পদ্ধতিৰ গুৰুত্ব বাঢ়িবলৈ লৈছে। এই পদ্ধতিৰ যোগেদি আমি সতেজ আৰু উৎকৃষ্ট খাদ্য শস্য পাব পাৰো। ইয়াৰ উপৰিও ই পৰিবেশ প্ৰদূষণৰ পৰিপন্থী।

এই জৈৱিক কৃষি কৰ্ম কোনো নতুন পদ্ধতি নহয়। তাহানিৰ দিনৰে পৰা আমাৰ কৃষকসকলে এই পদ্ধতিৰে কৃষি কৰ্ম কৰি যথেষ্ট লাভৱান হৈছিল। ডাকৰ বচনত আছে - “আটীয়াত গোবৰ, মনোহৰত জাৰৰ, পূৰাত খাই, মালভোগত ছাই।” এই ডাকৰ বচন ফাঁকিৰ পৰা তাহানিৰ কালৰে পৰা যে আমাৰ কৃষকে জৈৱিক পদ্ধতিৰে কৃষি কাৰ্য কৰি আহিছে তাকেই প্ৰতিয়মান

হয়। কিন্তু ভাৰত বৰ্ষত সেউজ বিপ্লৱৰ পিছৰে পৰা ৰাসায়নিক কৃষিৰ গুৰুত্ব বাঢ়িছে। আমাৰ অসমো তাৰ তাৰতম্য নহয়। আনহাতেদি পশ্চিমীয়া দেশবিলাকে বৰ্তমান সময়ত জৈৱিক কৃষি পদ্ধতিৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে। এই জৈৱিক কৃষিৰ আটাইতকৈ ডাঙৰ ইতিবাচক দিশটো হ'ল যে ইয়াৰ পৰা উৎপাদিত খাদ্য শস্য স্বাস্থ্যসন্মত আৰু ই পৰিবেশৰ কোনো ক্ষতি নকৰে। জৈৱিক সাৰৰ দাম অন্য ৰাসায়নিক সাৰতকৈ তুলনামূলকভাৱে কম। আমি কম কষ্টৰ বিনিময়ত জৈৱিক সাৰ নিজেই উৎপাদন কৰি ল'ব পাৰো। তেনে এবিধ ঘৰতে উৎপাদন কৰিব পৰা সাৰ হৈছে কেঁচুসাৰ। গতিকে উৎপাদনত খৰচৰ পৰিমাণ কম হয়।

আমাৰ মনত ধাৰণা আছে যে জৈৱিক সাৰতকৈ ৰাসায়নিক সাৰ ব্যৱহাৰ কৰিলে অধিক ফচল লাভ কৰা যায়। ই কিন্তু সঁচা নহয়। একেডবা মাটিত চাৰি-পাঁচ বছৰখৰি জৈৱিক সাৰ ব্যৱহাৰ কৰি থেতি কৰিলে পাছৰ পৰ্যায়ত ৰাসায়নিক কৃষিতকৈ অধিক উৎপাদন লাভ কৰিব পাৰি। বৰ্তমান আমাৰ বজাৰ বিলাকতো জৈৱিকভাৱে উৎপাদন কৰা খাদ্যশস্যৰ চাহিদা বৃদ্ধি পাইছে। এই জৈৱিকভাৱে উৎপাদন কৰা খাদ্যশস্যই যদি আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বজাৰ দখল কৰিব পাৰে তেন্তে খেতিয়কসকলৰ লাভৰ মাত্ৰ আৰু বৃদ্ধি পাব।

গতিকে দেখা যায় যে বৰ্তমান সময়ত জৈৱিক কৃষিকৰ্মৰ গুৰুত্ব অপৰিসীম। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনত থকা কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰসমূহে এই জৈৱিক কৃষি পদ্ধতিটো ফলপ্ৰসূ কৰি তুলিবলৈ এক বিশেষ ব্যৱস্থা হাতত লৈছে। কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰসমূহে জৈৱিক সাৰ যেনে - পচনসাৰ, কেঁচুসাৰ, উদ্ভিদজাত কীটনাশক আদি প্ৰস্তুতকৰণৰ ওপৰত প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰিছে। আমাৰ কৃষকসকলে জৈৱিক কৃষিৰ বিষয়ে অধিক জানিবলৈ ভাৰত চৰকাৰৰ উদ্যোগত প্ৰতিষ্ঠিত “কিষান কল চেণ্টাৰ”ৰলৈ (১৮০০১৮০১৫৫১) ফোন কৰিব পাৰে। ই সম্পূৰ্ণ বিনামূলীয়া। বৰ্তমান সময়ত আমাৰ অসমখনক জৈৱিক ৰাজ্যলৈ নিবলৈ চেষ্টা কৰিব লাগিব। আমাৰ বাৰীত উৎপাদিত হোৱা শাক-পাচলিবিলাকত ৰাসায়নিক সাৰ প্ৰয়োগৰ পৰা বিৰত থাকি জৈৱিক সাৰ প্ৰয়োগ কৰি উৎপাদন কৰা শস্য গ্ৰহণ কৰা উচিত।

শ্ৰীজিতুমানি নাথ

ড° অসীম কুমাৰ শইকীয়া

বছৰেকীয়া বৰগুণি : ১০.০০ টকা। **প্ৰতিখনৰ মূল্য :** ১.০০ টকা। **প্ৰকাশৰ স্থান :** অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট - ১৩। সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালক ড° মনোৰঞ্জন নেওগৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত আৰু প্ৰচাৰিত। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় অফছেট ছপাশাল, যোৰহাট - ১৩ ত মুদ্ৰিত।

মুখ্য সম্পাদক : ড° ৰণজিৎ কুমাৰ সাউদ